

ECPP7001C

Yr Athro Ymholgar

TAR Cynradd 17-18

PCYDDS

1702151

MANYLEB ASEINIAD AC ADBORTH

CANOLFAN ADDYSG ATHRAWON DE-ORLLEWIN CYMRU

Dylai'r adrannau sydd â * gael eu cwblhau gan yr arweinydd modwl

Enw'r Myfyriwr:	Ruth Bennett	Rhif P y myfyriwr:	ECPP7001C
Rhaglen:*	TAR Cynradd		
Modwl:*	Yr Athro Ymholgar	Lefel y Modwl (6 neu 7):*	7
Cod y modwl:*	M7X2152C	Cyfraniad at Asesiad Cyffredinol y Modwl (%):*	100%
Arweinydd modwl:*	Catherine Morgan		
Teitl yr Aseiniad:	Ysgrifennwch draethawd beirniadol a dadansoddol sy'n trafod eich ymchwil 'astudiaeth gwers' mewn perthynas â'ch maes dewisol.	Rhif yr Aseiniad (x o x):*	1/1
Dyddiad cychwyn:*	09/01/18	Dyddiad cau ar gyfer cyflwyno:*	16/04/18
Dyddiad dychwelyd y marciau dros dro ac adborth ysgrifenedig:*			

Cyfeirnod:	Ym mhreif ran eich gwaith, mae'n rhaid i chi gydnabod awduron y mae eu hymchwil yn sail i'ch gwaith. Dylech atodi rhestr gyfeirnod i'ch gwaith sy'n dangos y llyfrau, erthyglau ayyb, rydych chi wedi'u darllen neu eu dyfynnu er mwyn cwblhau'r aseiniad hwn (e.e. ar gyfer llyfrau: cyfenw'r awdur a'i lythrennau cyntaf, blwyddyn cyhoeddi, <u>teitl y llyfr</u> , argraffiad, cyhoeddwr: man cyhoeddi).		
Cyflwyno:	Rhaid cyflwyno pob aseiniad gan ddefnyddio Turnitin, heblaw bod y darlithydd yn dweud yn wahanol. Sylwer: y fersiwn Turnitin yw'r prif gyflwyniad ac mae'n gweithredu fel derbynneb i'r myfyriwr. Bydd cyflwyno'r fersiwn electronig o'r aseiniad yn hwyr yn arwain at ddyfarnu marc gosb hwyr Cosbau ar gyfer cyflwyniadau hwyr: Hyd at un wythnos yn hwyr, uchafswm o radd D. Mwy nag wythnos yn hwyr, Cyfeirio. Dim ond y Panel Amgylchiadau Esgusodol all roi estyniad.	Dyddiad:	16/04/18
Dylai'r arweinydd modwl roi dic yma i ddangos a oes rhaid cyflwyno copi caled o'r aseiniad neu beidio.			IE
			NA ✓

MEINI PRAWF AC ADBORTH MYFYRWYR

Mae'r adran hon yn rhoi manylion y meini prawf asesu. Y *graddau* y byddwch yn arddangos y rhain sy'n pennu eich gradd. Dangosir y pwysiad sydd ar gael ar gyfer pob maen prawf. Bydd darlithwyr yn defnyddio'r lle a ddarperir i roi sylwadau ar gyflawniad y dasg/tasgau, gan gynnwys y meysydd hynny rydych wedi gwneud yn dda ynddynt a'r meysydd a fyddai'n elwa o gael eu datblygu/gwella.

Meini Prawf Asesu Cyffredin a Ddefnyddiwyd	Y radd a ddyfarnwyd
1. Gwybodaeth a Dealltwriaeth o'r Pwnc (gan gynnwys llenyddiaeth sydd wedi'i seilio ar ymchwil a gwybodaeth a dealltwriaeth o'r pwnc) Ehangder y gwaith ymchwil a/neu eich gwaith darllen eich hun, dethol adnoddau credadwy, defnyddio arferion cyfeirnodol priodol. Ehangder y wybodaeth a dealltwriaeth o'r cysyniadau a'r egwyddorion sy'n sail i ac yn gysylltiedig â'r ddisgyblaeth.	
2. Sgiliau Deallusol (Dadansoddiad) Dadansoddiad, gwerthusiad a synthesis; rhesymeg, dadl a phenderfyniadau; adfyfrio dadansoddiad; trefn syniadau a thystiolaeth.	
3. Cymwysiadau Pedagogaid a Phroffesiynol (Cymhwysiad a Defnydd Ymarferol) Defnydd o ddulliau addysgol, deunyddiau, offer a thechnegau; cymhwyso cysyniadau; llunio datrysiadau arloesol a chreadigol i ddatrys problemau. Priodoleddau arfer proffesiynol: gweithio fel unigolyn neu yn gydweithredol.	
4. Sgiliau Trosglwyddadwy Allweddol Defnydd o gyfryngau priodol; cyflwyno a threfnu.	

Marc yr Aseiniad (Mae marciau'r asesiadau'n amodol ar gadarnhad y Bwrdd Arholi. Diben y sylwadau a'r graddau hyn yw rhoi adborth ar waith modwl a rhoi arweiniad yn unig, nes y cânt eu cadarnhau.)	Cosbau Cyflwyno'n Hwyr (rhowch dic os ydy'n berthnasol)	
--	--	--

Ffurflen Hunanwerthuso Myfyriwr

Mae'r adran hon yn ailadrodd yn gryno'r meini prawf asesu cyffredin sydd ar y tudalennau blaenorol. Y *graddau* y byddwch yn arddangos y rhain sy'n pennu eich marc. Gan ddefnyddio'r meini prawf hyn, ticiwch y blwch sy'n dangos orau lefel y cyrhaeddiad rydych chi'n teimlo i chi ei gyflawni mewn perthynas â phob un ohonynt.

Meini Prawf Asesu Cyffredin a Ddefnyddiwyd	CYFEIRIO		D	C	B	A
	METHU'N LLWYR	ANFODDHAO L	BODDHAOL	DA	DA IAWN	RHAGOROL
1. Gwybodaeth a Dealltwriaeth o'r Pwnc (gan gynnwys llenyddiaeth sydd wedi'i seilio ar ymchwil a gwybodaeth a dealltwriaeth o'r pwnc)	☐	☐	✓	☐	☐	☐
2. Sgiliau Deallusol (Dadansoddiad)	☐	☐	✓	☐	☐	☐
3. Cymwysiadau Pedagogaid a Phroffesiynol (Cymhwysiad a Defnydd Ymarferol)	☐	☐	✓	☐	☐	☐
4. Sgiliau Trosglwyddadwy Allweddol	☐	☐	✓	☐	☐	☐

RHOWCH SYLWADAU AR FEYSYDD RYDYCH CHI'N TEIMLO EICH BOD WEDI PERFORMIO'N DDA YNDDYNT	RHOWCH SYLWADAU AR FEYSYDD RYDYCH CHI'N TEIMLO BOD ARNOCH ANGEN EU DATBLYGU
Trafod y materion moesegol yn ystod yr astudiaeth.	Gwybodaeth a dealltwriaeth o'r pwnc – trafod llenyddiaeth a ddarllen yn eang.

Enw'r myfyriwr	Ruth Bennett	Dyddiad	16/04/18
Llofnod y Myfyriwr	Ruth Bennett		

Y mater sydd o ddiddordeb i mi yw effeithiolrwydd dulliau hunain asesu a ddefnyddir o fewn dosbarth Cyfnod Allweddol 2. Wrth addysgu yn nosbarth CA2 yn fy ysgol PAP defnyddiwyd amrywiaeth o ddulliau gan wahanol athrawon a ddefnyddiais i ddulliau hunain asesu oedd yn wahanol i'r rhai a ddefnyddir yn barod.

Sylweddolais fod nifer o ddisgyblion yn brysio i wneud y dull hunain asesu heb feddwl os ydynt wedi cyrraedd nod y wers. Roedd rhai ddim wir yn ystyried os ydynt wedi cyrraedd nod y wers ac roedd rhai ddim yn gwybod sut i fesur os oeddent wedi ei gyrraedd. Sylweddolais pryn roedd yn ddisgyblion yn defnyddio'r meini prawf llwyddiant er mwyn adnabod ei llwyddiannau. Nid oeddent yn gweld y M.P.LI fel camau i gyrraedd nod y wers ac nad oeddent yn talu llawer o sylw iddynt yn ystod y dasg er roedd y M.P.LI ar gael iddynt trwy gydol dasgau.

Oherwydd weithiau roedd dulliau hunain asesu addysgwyd gennyf fi a'r athro dosbarth i weld yn aneffeithiol roeddwn eisiau astudio hwn yn fwy manwl i weld os oedd dull gwell i ddefnyddio, beth oedd yn llwyddiannus a beth oedd angen ei addasu er mwyn gwella fy addysgu.

Trafodais hyn gyda fy mhartner ymchwil a gwelodd hi fod ei dulliau hunain asesu hefyd weithiau yn aneffeithiol. Roedd hi'n defnyddio system goleuadau traffig ar gyfer pob M.P.LI. Fy ffocws i oedd a oeddent wedi bod yn llwyddiannus a chyrraedd nod y wers yn gyffredinol. Gyda'r system hyn roedd pob plentyn yn gosod y ffyn loli gyda'i enwau arnynt mewn blwch ar ddiwedd y wers gydag wyneb hapus i gynrychioli llwyddiant, hwyneb ansicr i gynrychioli angen fwy o gymorth ac wyneb trist i ddangos nad oeddent wedi deall o gwbl.

Ein cwestiwn ymchwil yw: Sut allwn wella hunain asesu disgyblion drwy ddefnyddio dull allwedd liw meini prawf llwyddiant o fewn dosbarth Cyfnod Allweddol 2.

Pwrpas yr ymchwil yw darganfod sut mae disgyblion yn ymateb i ddulliau hunain asesu o fewn gwersi yng Nghyfnod Allweddol dau o fewn ysgol gynradd. Wrth edrych ar eu hymateb gallwn

fesur pa mor effeithiol yw'r dulliau amrywiol. Yn benodol hoffem ystyried maent yn ymateb i'r meini prawf llwyddiant er mwyn asesu eu dysgu eu hunain.

Yr is gwestiynau fydd:

- Ydy'r meini prawf llwyddiant yn addas?
- Ydy'r plant yn deall y meini prawf llwyddiant?
- Oes yna batrwm mewn sut mae'r plant yn hunain asesu yn ystod y wers?
- Ydy'r plant yn ymateb yn well i'r dull newydd o hunain asesu?
- Ydy'r hunain asesiad yn adlewyrchu asesiad yr athro/athrawes o'r dysgu?

Amcanion yr ymchwili fydd dewis dulliau a strategaethau effeithiol hunain asesu wrth addysgu dosbarth Cyfnod Allweddol dau. Bydd yn bosib gweld pa effaith mae gwahanol ddulliau yn cael ar ddisgyblion ac oes angen gwella arnynt er mwyn gwneud yn effeithiol. Yn ogystal â hyn bydd ymgymryd ag ymchwili cyfredol yn gwella ein hymarfer bersonol o adlewyrchu ar ein dull ein hunain o addysgu.

Ar gyfer fy nosbarth a dosbarth fy mhartner ymchwili mae hyn yn golygu cynnal gwers iaith gan ddefnyddio dull a hunain asesu newydd i weld effeithiolrwydd y dull hwn. Gallwn gymharu hunain asesiad y disgyblion gydag asesiad yr athro yn ogystal â chymharu gyda'r ymateb i asesu ar gyfer dysgu yn ystod y wers i ddarganfod os oes unrhyw dueddiadau. Yn ogystal â chasglu data bydd barn y disgyblion eu hunain a nodiadau'r athro yn rhan bwysig o'r ymchwili.

Wrth edrych ar lenyddiaeth i ymwneud gyda hunain asesu roedd rhaid ymchwilio gan ddefnyddio nifer o ffynonellau megis llyfrau, erthyglau, dogfennau llywodraeth a deunyddiau eraill ar lein. Dangosodd hyn i mi ddaw'r agwedd hunain asesu hon o ymchwili addysgeg yn benodol ac wedi dylanwadu ar ein cwricwlwm ni yng Nghymru. Wrth drafod defnydd o hunain asesu o fewn CA2 yng Nghymru rhaid ystyried beth yw'r cysylltiadau gyda'r cwricwlwm a beth yw'r disgwyliadau mae'r Llywodraeth Cymru yn eu gosod. Felly bydd y ffocws fy llenyddiaeth berthnasol yn canolbwyntio ar Gymru yn bennaf.

Felly, pam hunain asesu? Mae hunain asesu eisoes yn rhan o arfer dosbarth CA2 yng Nghymru. Daw hunain asesu o dan y term ehangach asesu ar gyfer dysgu sef cydnabod lle mae'r disgybl wedi cyrraedd er mwyn gosod targedau er mwyn symud y dysgu ymlaen. Fe ellir cyfnewid y termau asesu ar gyfer dysgu ac asesu ffurfiannol. Dyma sut mae Dylan Wiliam yn diffinio asesu ffurfiannol:

'assessment becomes formative assessment when the evidence is actually used to adapt the teaching to meet student needs' (Black & Wiliam, 2001)

Mae tri phrif linydd i asesu ar gyfer dysgu sef cwestiynu, rhoi adborth a hunain asesu. Honnir Llywodraeth Cymru yn ei ddogfen sudd yn esbonio pam mae angen datblygu meddwl a dulliau asesu bod defnyddio asesu ar gyfer dysgu yn ffordd o addysgu effeithiol ac mae'n rhan o'r broses asesu ffurfiannol.

'Gall tystiolaeth o arferion asesu ar gyfer dysgu ddangos i athrawon ble y mae angen treulio mwy o amser a ble y gellir arbed amser er mwyn i athrawon beidio â bod yn gaeth i gynlluniau gwaith.' (Llywodraeth Cymru, 2010:1)

Mae hunain asesu hefyd yn gysylltiedig gyda metawybyddiaeth sef meddwl am feddwl. O ran cwricwlwm CA2 daw'r sgiliau feddwl statudol hyn o'r fframwaith sgiliau a ddylai cael ei weithredu'r drawsgwricwlaidd. Disgrifiwyd nifer o agweddau metawybyddiaeth gan Lywodraeth Cymru yn ei ddogfen ar sut i ddatblygu meddwl ac asesu ar gyfer dysgu (2010:2). Y prif agweddau a ddisgrifiwyd oedd: Rhaid i ddisgyblion fyfyrar ar eu dysgu eu hunain a sut gyflawnwyd y dasg. Yn gyntaf rhaid i ddysgwyr deall y dasg a gwneud synnwyr ohono. Yn ail rhaid iddynt fod yn ymwybodol a dulliau a strategaethau i gyrraedd nod y dasg a phryd mae'n briodol i ddefnyddio'r dulliau yma. Hefyd mae angen gwybodaeth am y prosesau meddwl. Rhaid iddynt hefyd gallu gwneud cysylltiadau gyda dysgu blaenorol ac ar draws cyd-destunau gwahanol. Yn ogystal â hyn rhaid iddynt allu monitro dysgu eu hunain ar sail llwyddiant. Gallwn weld dyma ble mae rôl hunain asesu yn amlygu eu hunain.

'Rhaid i ddysgwyr fyfyririo ar eu dysgu a chymhwyso canlyniadau myfyririo yn fwriadol i wella eu dysgu.' (Llywodraeth Cymru 2010:2)

Mae'n glir fod y broses yn un sbiral sydd yn bwydo yn ôl er mwyn wella'r dysgu ac addysgu.

Felly, mae angen dysgu'r sgiliau yma i ddisgyblion ac mae'n bosib iddynt wella a mireinio eu sgiliau meddwl er mwyn eu defnyddio yn fwy effeithiol wrth ymgymryd ag unrhyw dasg.

Mae'r fframwaith sgiliau trawsgwricwlaidd (Llywodraeth Cymru, 2008) yn gosod llwybr er mwyn i athrawon Cymru eu dilyn. Mae tri llinyn yn y dilyniant sgiliau meddwl sef: Cynllunio, Datblygu a Myfyririo. Gwelwn o dan y llinyn 'Myfyririo' daw'r agweddau hunain asesu. Mae'r sgil 'Adolygu deilliannau a meini prawf llwyddiant' yn nodi'r camau o'r lefel is sydd angen cymorth i'r lefel fwy annibynnol. Y cam fwyaf sylfaenol yw cysylltu deilliannau dysgu â meini prawf llwyddiant.

Yn amlwg mae Llywodraeth Cymru yn annog yr arfer yma ac yn cydnabod fel pedagogeg dymunol. Daeth yr ymchwil cyntaf ar Metawybyddiaeth yn y 70au a lle ddisgrifiwyd fel:

'any knowledge or cognitive activity that takes as its cognitive object, or that regulates, any aspect of any cognitive activity' (Flavell, 1993)

Datblygwyd y cysyniad yng nghyd-destun addysg a datblygiad plant yn ystod y 90au ac ar doriad y 2000au cynnar gan arthonwyr fel Kuhn a Flavell a oedd yn ffocysu ar strategaethau metawybyddiaeth. Soniwyd am yr effaith ar addysg yn erthygl Schneider (2008) ar ddatblygiad metawybyddiaeth mewn plant. Nodwyd un strategaeth effeithiol a welwyd gan Palincsar a Brown (1984) o rannu strategaethau gyda disgyblion wrth ddarllen. Nodwyd y trosglwyddiad o gyfrifoldeb dros y strategaethau yn raddol o'r athro i'r disgybl gan hybu annibyniaeth. Nodwyd hefyd nid ydy plant yn fonitor ac yn defnyddio sgiliau metawybyddiaeth yn reddfod ond mae'n bosib ei hyfforddi i'w gwneud. Dyma duedd a welwyd yn y Fframwaith Sgiliau (2008) wrth drafod sgiliau meddwl yn gyffredinol.

Felly, wrth ddod yn ôl at hunain asesu rhaid gofyn beth sydd rhaid cynnwys wrth gynllunio dull effeithiol? Nodwyd Llywodraeth Cymru rhai agweddau sydd yn gwneud dull hunain asesu effeithiol. Mae'n bosib ei ddefnyddio fel rhan o ddull ffurfiannol sydd yn arwain at y camau dysgu nesaf. Yn gyntaf mae'r defnydd o feini prawf llwyddiant yn bwysig. Mae dealltwriaeth o sut mae tasg yn cael ei asesu cyn iddynt ymgymryd yn y dasg yn cymorth iddynt lwyddo. Mae angen iddynt fod yn ymwybodol o sut i gyrraedd y nod. Un elfen mae'r ddogfen yn ei bwyslais yw dysgwyr yn pennu meini prawf llwyddiant eu hunain.

'Drwy wneud hyn gall y dysgwyr ddeall y drefn asesu a chwilio am ffyrdd i wella gwaith presennol a gwaith yn y dyfodol.' (Llywodraeth Cymru 2010:2)

Un canfyddiad o hunanasesu yw bod plant ddim yn ddigon onest wrth wneud, gwelwn weithiau bod plant yn rhy barod i ymestyn a'r pensil gwyrdd wrth ddefnyddio'r system goleuadau traffig neu liwio'r wyneb hapus yn syth. Awgryma Wiliam nid yw hyn yn hollol wir a bod plant yn gallu bod yn rhy anfeirniadol neu'n rhy hawdd ar eu hunain yn ei dro. Y broblem fwyaf awgryma Wiliam yw sicrhau bod nod y wers yn glir iddynt a'u bod yn cydnabod beth yw llwyddiant yn y dasg.

'Pupils can only assess themselves when they have a sufficiently clear picture of the targets that their learning is meant to attain.' (Wiliam, 2001)

Rhaid i'r athro modelu'r sgiliau sydd angen wrth hunain asesu a rhaid i'r plant deall sut i asesu cyfoedion cyn iddynt hunain asesu.

'Yn aml, bydd hunanasesu ystyrion yn isgynnyrch uniongyrchol asesu cyfoedion effeithiol: rhaid i ddysgwyr gael eu 'hyfforddi' sut i hunanwerthuso, trwy fodelu'r mathau o gwestiynau a meddwl sy'n ddefnyddiol i gychwyn.' (Llywodraeth Cymru 2010:2)

Ceir hyn ei adlewyrchu yn y dilyniant sgiliau meddwl gyda'r camau cyntaf yn ddibynnol ar fewnbwn yr athro a'r camau olaf yn arwain at annibyniaeth. Yn y pen draw bydd y disgyblion yn elwa mwyaf o ddewis M.P.LI eu hunain ond rhaid datblygu'r sgil dros gyfnod. Mae'r sgiliau uwch yn cynnwys mesur a yw'r M.P.LI eu hunain yn addas i'r dasg ac yna eu mireinio i'w

gwneud yn addas lle bod y sgiliau is yn cydnabod bod M.P.LI yn cael effaith ar ddeilliannau dysgu.

Felly, cefnogodd y darllen ein cwestiwn ymchwil oherwydd ei fod yn cydnabod bod amrywiaeth o ddulliau hunain asesu i'w gael. Fe wnaeth peri i ni ystyried hunain asesu fel sgil sydd angen ei addysgu a bod dilyniant i'w ddilyn felly ni fyddai bod dull hunain asesu yn addas ar gyfer pob disgybl.

Er mwyn cynnal yr ymchwil defnyddiais ddull Peter Dudley sef 'Lesson Study' (2014) neu astudiaeth gwers a'i addasu er mwyn gwneud yn addas ar gyfer raddfa'r ymchwil hon.

Datblygwyd y dull gan Dudley i'r DU ar droad y ganrif ar ôl i ddulliau astudiaeth gwers yng ngwledydd eraill ddylanwadu arno er mwyn. Mae'n gyfuniad o ddulliau sydd yn sicrhau bod yr ymchwilwyr eu hunain yn dysgu o'i brofiadau. Yn ôl Dydley (2014) rhaid i'r dysgu proffesiynol digwydd dros gyfnod o amser yn hytrach na trwy un digwyddiad achlysurol. Mae rhaid iddo ddigwydd o fewn y dosbarth gyda disgyblion go iawn. Yn ogystal â hyn, rhaid iddo ddigwydd fel ymholiad gyda mwy nag un cyfranogwr. Gyda'r tair elfen yma bydd y dysgu proffesiynol fwyaf effeithiol yn digwydd.

Trwy'r dull defnyddir elfennau mae athrawon yn neilltuo yn naturiol a'i osod nhw mewn i fframwaith ymchwil cyfredol. Arsylwi ac adlewyrchu ar ymarfer yn yr ystafell ddosbarth yw'r arfau ymchwil yn bennaf sy'n galluogi trafodaeth, gweithio gydag ymchwilwyr eraill a myfyrio er mwyn addasu ymarfer.

Cynhaliwyd yr ymchwil gyda phartner; Arsylwyd gwersi ein gilydd er mwyn adlewyrchu a thrawsffurfio ein hymarfer.

Dewiswyd cynnal yr ymchwil yn ysgolion PAP 1 oherwydd roedd y plant a'r athrawon yn gyfarwydd ac yn gyfforddus a'i gilydd a theimlwyd byddent yn ymateb yn well os oedd yna

ymddiriedolaeth gan y disgyblion yn yr athro. Oherwydd niferoedd disgyblion oedd ar gael a sgil yr ymchwiler raddfa fach hon yr unig fath o ddata roedd yn bosib casglu yn wirioneddol oedd data ansoddol. Gallwn edrych ar y data yn feintiol wrth edrych ar ganrannau'r dosbarth ond rydym yn cyd-nabod byddai'r canlyniadau yn anghyson os byddem yn cynnal yr ymchwiler o fewn dosbarth CA2 arall yng Nghymru.

Er hyn, mae'r ymchwiler o werth er mwyn ystyried dulliau hunain asesu ac ymateb rhai disgyblion iddynt. Fel athrawon gallwn ddefnyddio'r ymchwiler hyn i fireinio a gwella ein hymarfer ein hunain sydd yn cyd-fynd gyda'r fethodoleg astudiaeth gwers.

Yn y ddwy ysgol arsylwyd ar wers gan ganolbwyntio ar hunain asesu ac asesu ar gyfer dysgu. Un o'r prif nodweddion y wers oedd cyflwyno dull hunain asesu newydd i'r plant. Cynlluniwyd y dull gan ddefnyddio elfennau arfer gorau a nodwyd gan Lywodraeth Cymru sydd yn cydlynu'n agos at y Fframwaith Sgiliau meddwl (2008).

Diben ein dull yw i'r plant adnabod elfennau'n M.P.LI yn ei gwaith. Yn syml dylai gwneud hyn trwy ddefnyddio allwedd lliw i amlygu nodweddion y M.P.LI. Os ydy plentyn wedi defnyddio'r elfen M.P.LI yn ei gwaith byddent yn uwch-oleuo neu danlinellu enghraifft o hyn yn ei waith fel tystiolaeth. Dangosir hyn eu bod wedi deall y M.P.LI penodol a gallent weld beth sydd angen ei weithio arno. Penderfynwyd gosod M.P.LI i'r grwpiau gallu gwahanol yn lle gofyn iddynt i gynllunio rhai eu hunain. Y rhesymeg dros hyn yw, yng nghyntaf roedd rhaid casglu data cyson o fewn y wers ac yn ail nid oedd yn bosib paratoi a hyfforddi'r disgyblion o flaen llaw i wneud hyn. Felly roedd y dosbarthiadau yn gweithio ar lefelau is y fframwaith sgiliau meddwl ond teimlwyd bod hyn yn addas yn sgil yr ymchwiler.

Nid oeddem wedi dysgu'r un wers na defnyddio'r un M.P.LI ond penderfynwyd dysgu gwers iaith. Yr elfen bwysig oedd y dull hunain asesu ac nid nod y wers.

Cynlluniwyd fframwaith i gasglu data ar ymateb y disgyblion at ddulliau asesu ar gyfer dysgu ar wahanol adegau yn ystod y wers a hunain asesiad terfynol. Yn ogystal â hyn caniateir fframwaith lle i nodi sylwadau cyffredinol am hunain asesu a'r meini prawf llwyddiant. Dewiswyd cynllunio fframwaith penodol er mwyn ffocysu ar yr elfennau penodol hyn hytrach na chasglu nodiadau cyffredinol. Mae hefyd yn ffordd o gasglu data dibynadwy a chlir. **Gwelir Atodiad 1a.**

Ar ôl pob gwers cynhaliwyd cyfweiliad grŵp ffocws gyda 3 plentyn ym mhob ysgol fel grŵp sampl. Dewiswyd trawstoriad o ddisgyblion i ateb cwestiynau am y wers a'r dull hunain asesu. Dewiswyd disgyblion o'r tri grŵp gallu o fewn y dosbarth ar hap. Cofnodwyd ymatebion y disgyblion wrth i ni ei gyfweld. **Gwelir Atodiad 2.**

Wrth ystyried a dewis y dulliau arsylwi yma roedd yn bwysig sicrhau roeddent yn addas at ddibenion yr ymchwiliad ond hefyd yn addas i arsylwi ar blant. Nid oedd y partner ymchwiliad a oedd yn arsylwi yn cyfranogi i'r wers ond cyflwynwyd i'r plant ar ddechrau'r wers er mwyn iddynt ddod yn gyfforddus gyda'r arsylwr. Dyma ddull cynlleiedig a nodwyd yn arfer dda gan Lywodraeth Cymru (2008:2)

Yn ogystal â hyn cyflawnwyd adfyfyriad gan yr athrawon o'r wers sy'n canolbwyntio ar yr asesu ar gyfer dysgu, dealltwriaeth y plant o'r dasg a llwyddiant y wers er mwyn bwydo yn ôl i gynllunio'r profiad dysgu nesaf. Penderfynwyd defnyddio'r dull BWA sydd yn seiliedig ar athroniaeth Graham Gibbs er mwyn gwneud hyn. **Atodiadau 3a a 3b**

Cwblhawyd asesiad cyfnod olrhain i gofnodi gwir gyrhaeddiad gan ddilyn system goleuadau traffig. Bydd yn bosib cymharu ymateb y disgyblion i asesiad yr athro yn ogystal â chymharu gydag asesu ar gyfer dysgu trwy gydol y wers. **Atodiad 4**

Rhwng y wers gyntaf a'r ail wers mae'r dull arfaethedig ymchwilio hon yn caniatáu trafodaeth ac adlewyrchiad o'r wers gyntaf er mwyn bwydo mewn i'r ail wers. Roeddwn fel partneriaid yn

medru dod i gasgliadau am effeithiolrwydd y dull newydd o hunain asesu ac yn addasu'r cynllun gwers wrth ymateb i hyn.

Ystyriaethau moesegol

Wrth gynnal ymchwil mewn ysgol mae yna ystyriaethau moesegol ynghlwm a hyn. Dilynwyd canllawiau ymchwil y brifysgol a hefyd BERA er mwyn sicrhau ymchwil moesegol cywir. Cyn cychwyn ar yr ymchwil cyflwynwyd ffurflen foeseg i'r panel foeseg ac yn sgil hynny cafodd fy nulliau ymchwil ei gytuno. Er mwyn paratoi ar gyfer cynnal yr ymchwil darllenwyd polisïau diogeli blant yr ysgolion, polisïau ymddygiad proffesiynol yr ysgol a'r brifysgol yn ogystal â pholisi ymchwil y brifysgol. Un o'r prif elfennau moesegol oedd sicrhau cydsyniad y cyfranogwyr trwy gydol yr ymchwil. Gan fod y plant o dan 18 roedd rhaid derbyn caniatâd rhieni yn ogystal â chasglu datganiad cydsyniad y cyfranogwyr. Trafodir gobylliadau'r ymchwil ar lafar ar ddechrau'r wers a ddarperir datganiadau i'r cyfranogwyr cytuno iddynt.

Y wybodaeth a rhoddir i'r rhieni a'r plant oedd am y trefniadau casglu data, cydsyniad, anhysbysedd a chyfrinachedd. Llais y plentyn oedd yn derfynol ac felly os roedd y rhieni wedi rhoi caniatâd ond, doedd y plentyn ddim wedi rhoi ei chydsyniad, ni chasglom unrhyw ddata amdanynt. Cedwir anhysbysrwydd y data trwy ei gofnodi'n ddienw felly ni fydd enwau'r plant yn ymddangos yn yr ymchwil ac ni fydd yn bosib eu holrhain. Rhoddwyd rhifau i'r disgyblion er mwyn nodi tueddiadau yn ei ymatebion dros gyfnod y wers. Byddaf y cadw'r cyfrinachedd drwy ddiogelu'r data a gasglwyd gan ddefnyddio cyfrineiriau a hamgriptio ddyfeisiau.

Roedd rhaid ystyried unrhyw effeithiau negyddol byddai cynnal ymchwil yn cael ar les y plant. Fel y nodir yn flaenorol, cytunwyd ar ddull arsylwi doedd ddim yn amharu ar y dysgwyr. Roedd y plant yn ymwybodol o ba fath o ddata oedd yn cael ei gasglu ac roeddent yn ymwybodol roedd yn bosib tynnu allan ar unrhyw adeg.

Astudiaeth Gwers 1

Yr ysgol gyntaf a gynhaliwyd yr ymchwil ynddi oedd ysgol mewn pentref ger tref fawr yn Ne Cymru. Roedd 14 disgybl yn y dosbarth sydd yn fach iawn i gymharu â maint yr ysgol sydd a tua 160 o ddisgyblion ar y gofrestr ar hyn o'r bryd. Iaith y cartref gyda rhan fwyaf o'r plant y dosbarth a'r ysgol yw Saesneg. Mae'r ysgol o fewn ardal Dechrau'n Deg ac mae yna tua 32% o blant yn derbyn prydau ysgol am ddim.

Fel y gwelwyd yng nghynllun gwers 1 (**Atodiad 5a**) Nod y wers oedd: Ysgrifennu cerdd acrostig am y pentref. Y prif sgil roeddent yn datblygu trwy gyflawni'r nod yma oedd dewis a defnyddio ystod eang o eirfa ddychmygus a mentrus gyda chywirdeb cynyddol ac ystod y dasg oedd ysgrifennu barddonol. Daw'r sgil a'r ystod o'r cwricwlwm Cymraeg CA2 (Llywodraeth Cymru, 2015) Felly, penodwyd M.P.LI addas i'r tri grŵp gallu er mwyn creu cerdd acrostig da.

Fe gyflwynwyd cerdd acrostig enghreifftiol ar y thema 'ein hardal ni'. Trafodwyd beth oedd yn dda am y gerdd, y nodweddion cyffredinol a beth oedd angen wella. Cynhaliwyd trafodaeth fer ar yr elfennau hyn o fewn parau a rhannwyd gyda gweddill y dosbarth trwy'r dull asesu ar gyfer dysgu ffyn loli. Dewiswyd y dull ffyn loli oherwydd eu bod yn gyfarwydd ac yn gyfforddus gyda'r dull can roedd yn de gar bawb. Roedd yr ymateb yn dda yn gyffredinol gyda'r disgyblion yn gyfarwydd â nodweddion fel ansoddair a chyflythrennu. Roedd yna fwy o drafodaeth ar gymhariaeth ac idiom ac roedd rhaid i mi fel yr athro esbonio a rhoi enghreifftiau iddynt.

Er mwyn ysgogi disgrifiadau o'r ardal leol gofynnwyd iddynt weithio mewn pâr eto i greu rhestr o ansoddeiriau i ymwneud gyda'r thema. Fe lwyddodd pob pâr rhannu ansoddeiriau addas, er nid oeddent yn gyfoethog iawn. Atgoffwyd o ffurf dda o ymestyn ei geirfa – defnyddio geiriadur, thesawrws a mat geirfa.

Trafodwyd y M.P.LI eto a defnyddiwyd y dull asesu ar gyfer dysgu bodiau. Nodwyd 11 disgybl eu bod yn deall, nodwyd tri disgybl ei fod yn ansicr a ni nodwyd unrhyw ddisgybl nad oeddent yn deall y dasg (**atodiad 1a**). Trafodwyd eto mewn grŵp bach o'r plant oedd yn ansicr a

phenderfynwyd y cam cyntaf oedd meddwl am deitl i'r gerdd. Nid oedd hyn yn rhan o'r M.P.LI ond efallai bod hyn yn rhywbeth i ystyried yn enwedig gan nifer o'r grŵp is oedd gyda'r cwestiwn hyn.

Dosbarthwyd taflenni gwaith i bawb gyda M.P.LI addas ar dop y dudalen. Gwaith unigol oedd y dasg. Roedd pob plentyn ar dasg. Roeddwn i fel athro yn cylchdroi rhwng y grwpiau i ateb cwestiynau. Roedd y grwpiau is a canolig yn fwy parod i ofyn cwestiynau am y M.P.LI. Roedd rhai yn dangos nad oeddent yn sicr o gymhariaeth yn y grŵp canolig.

Yng nghanol y wers cynhaliwyd asesiad ar gyfer dysgu arall gan ddefnyddio'r un dull sef bodiau. Nodwyd 13 disgybl eu bod yn deall, nodwyd un disgybl ei fod yn ansicr a ni nodwyd unrhyw ddisgybl nad oeddent yn deall y dasg. Gwelwyd newid gyda disgybl y tri disgybl dywedodd ei fod yn ansicr ar y dechrau i ddweud ei fod wedi deall y M.P.LI yng nghanol y wers. Newidiodd un disgybl oedd yn deall ar gychwyn y wers i fod yn ansicr yng nghanol y wers.

Erbyn diwedd y dasg gofynnwyd iddynt ddefnyddio'r dull hunain asesu newydd er mwyn rhoi tystiolaeth o'i llwyddiant. Roedd rhai yn ansicr os oeddent wedi cynnwys yr elfennau o'r M.P.LI ac yn gofyn am gymorth. Awgrymwyd iddynt ddarllen y M.P.LI yn ofalus ac yna darllen eu gwaith er mwyn cysylltu'r ddau.

Nodwyd os roeddent wedi llwyddo yn y dasg fel hunanasesiad oes oeddent wedi cyrraedd y tri M.P.LL sylfaenol. Y canlyniadau oedd roedd wyth plentyn wedi nodi eu bod wedi cyrraedd o leiaf tair M.P.LI ac wedi dangos tystiolaeth am hyn. Roedd chwech wedi dangos ei fod yn ansicr gan beidio nodi a rhoi tystiolaeth o leiaf tair M.P.LI.

Mae'r canlyniadau yma yn peri rhai cwestiynau, oeddent wedi cyrraedd nod y dasg heb iddynt ddeall y meini prawf? Oeddent wedi colli hyder? Oeddent wedi rhoi beirniadaeth deg o gyrhaeddiad eu hunain? Oedd unrhyw ffactorau arall wedi amharu ar ei chyrhaeddiad.

Wrth gymharu hunan asesiad y plant gydag asesiad yr athro mae'r bosib gweld os oedd eu hunan asesiad yn gywir.

Ffig 1.

Rhif	Hunan asesiad	Asesiad Athro
1	D	D
2	D	D
3	A	D
4	A	A
5	D	D
6	D	D
7	A	D
8	A	A
9	D	D
10	D	D
11	A	A
12	D	A
13	D	D
14	A	D

Is

Canolig

Uwch

D= Deall A= ansicir H= Heb ddeall

Gallwn weld o'r tabl roedd rhai yn ansicir o bob grŵp gallu. Gallwn ddweud nid oedd y dasg yn anaddas iddynt gan fod plant o bob grŵp wedi llwyddo. Hefyd gallwn ddweud nid yw hunan asesiad y plentyn o reidrwydd yn adlewyrchu eu cyrhaeddiad nhw. Gyda'r dull hunan asesu yma roedd rhaid iddynt dangos tystiolaeth o'r meini prawf. Roedd rhai a lwydodd yn y dasg wedi defnyddio elfennau o'r meini prawf ond efallai heb gydnabod eu bod wedi ei defnyddio. Mae hyn yn dangos er ei bod wedi llwyddo yn y dasg bod angen fwy o waith ar yr elfennau penodol fel eu bod yn adnabod yn well.

Wrth edrych ar blant y grŵp ffocws mae'n bosib dadansoddi eu hymateb nhw i'r dasg.

Enghraifft 1a (**atodiad 6a**) yw plentyn 6 o'r grŵp is. Ar ddechrau'r wers nodwyd ei fod wedi deall y M.P.LI a'r dasg nodwyd hefyd yn ystod y grŵp ffocws ei fod yn hapus wrth edrych yn ôl ar ddechrau'r wers. Yng nghanol y wers nodwyd hefyd ei fod wedi deall y M.P.LI a'r dasg. Gofynnwyd am gymorth wrth geisio defnyddio'r mat eiriau i ehangu a chyfoethogi ei eirfa. O'r hunanasesiad ar ddiwedd y wers ymatebodd ei bod wedi deall hefyd. Ei ymateb yn ystod y grŵp ffocws i hyn oedd bod y M.P.LI wedi helpu nhw i gyrraedd nod y wers. Roedd wedi hoffi'r dull allwedd lliw oherwydd gallai weld beth oedd wedi gwneud yn dda. O ffig 1. Gwelwn fod y disgybl wedi cyrraedd nod y wers yn ôl yr asesiad athro.

Enghraifft 2a (**atodiad 6a**) yw plentyn 10 o'r grŵp canolig. Ar ddechrau'r wers ac yng nghanol y wers nodwyd ei fod wedi deall y M.P.LI. O'r hunanasesiad gwelwn ei fod wedi deall y dasg ac wedi cynnwys pob M.P.LI nid yn unig y lleiafswm o dri. Ei ymateb yn ystod y grŵp ffocws i hyn oedd roedd yn hoffi'r dull newydd o hunain asesu ac roedd well ganddynt y dull yma na'r hen ddull. Roedd yn hoffi gweld y M.P.LI ar y bwrdd gwyn rhyngweithiol hefyd. O ffig 1. Gwelwn fod y disgybl wedi cyrraedd nod y wers yn ôl yr asesiad athro.

Enghraifft 3a (**atodiad 6a**) yw plentyn o'r grŵp uwch. Ar ddechrau ac yng nghanol y wers nodwyd ei fod yn deall y dasg ac roedd wedi ymateb yn dda yn ystod y gweithgaredd paru a rhannu. Ei ymateb yn ystod y grŵp ffocws oedd nad oedd hi'n hollol sicr o rhai elfennau o'r meini prawf fel idiomaau a chymariaethau. O'r hunanasesiad gwelwn ei fod wedi cyflawni'r M.P.LI. Ei ymateb yn ystod y grŵp ffocws i hyn oedd roedd angen fwy o esboniad a rhai elfennau'r M.P.LI ond roedd yn hoffi'r dull newydd o hunanasesu oherwydd gallai gweld lle i wella. Nid oedd y plentyn wedi gorffen ei gerdd. Wrth edrych ar ffig 1 gallwn fod y disgybl wedi llwyddo yn dasg ond wrth edrych ar y meini prawf uwch ni lwyddodd i gynnwys idiom na chyflythrennu. Teimlwyd hefyd fe allai fod wedi defnyddio thesawrws i gyfoethogi'r eirfa.

Felly wrth adlewyrchu a thrafod y wers gyntaf rhaid edrych yn ôl at is-gwestiynnau'r ymchwil.

(atodiad 3a) I raddau roedd y M.P.LI yn addas ond yn amlwg roedd cryfderau yn y technegau roeddent yn fwy cyfarwydd a. Roedd y M.P.LI wedi amlygu gwendidau'r dosbarth a gallwn weld tueddiad bod angen gwaith ar ddefnyddio adnoddau fel Thesawrws a geiriadur fel cymorth wrth ysgrifennu. Roedd cynnwys yr M.P.LI fwy heriol i'r grwpiau uwch yn ormod i rai. Nid oeddent wedi dewis rhai ei hunain, efallai byddai dewis rhai ei hunain o restr yn sicrhau llwyddiant yn y dasg ac yn herio'r grwpiau is.

Roedd y plant ar y cyfan yn deall y meini prawf llwyddiant ond fe newidiodd hyn trwy gydol y wers felly gallwn ddweud wrth iddynt ddysgu mae eu dealltwriaeth o'r dasg yn newid. Y tueddiad oedd bod y disgyblion y mwyaf sicr yng nghanol y dasg.

Roedd y plant wedi ymateb yn dda i'r dull ac wedi dechrau defnyddio'r M.P.LI a'i gysylltu gyda deilliannau'r wers.

I raddau roedd yr hunain asesiad yn adlewyrchu asesiad yr athro o'r dysgu ond roedd ambell ganlyniad anghyson. Mae'r anghysondeb yma yn ddefnyddiol yn ei hunain oherwydd dangosir diffyg dealltwriaeth o'r M.P.LI neu ddiffyg hunan hyder, mae'r ddwy broblem yma yn medru cael ei ymdrin ag o fewn wers ddilynol ac felly mae'r canlyniadau yn werthfawr iawn i'r athro.

Er mwyn wella'r wers bydd rhaid cwtogi ar yr esboniad o'r ymchwil ar y dechrau. Yn ystod y wers hon roedd y cyflwyniad yn gymharol hir ac felly fe all hyn dylanwadu ar ddealltwriaeth y disgyblion o nod y wers a'r M.P.LI. Roedd rhoi digon o amser i orffen y gerdd yn anodd oherwydd roedd yr elfennau newydd yn digwydd o fewn y wers. Fe all y canlyniadau'r ymchwil cael ei effeithio gan ddiffyg amser i gwblhau'r dasg ac roedd nifer wedi methu gorffen y gerdd.

Wnaethon ni fer pâr ymchwil dysgu roedd y plant yn gyffrous i weld yr athrawon ar ôl cyfnod i ffwrdd o'r ysgol. Ac felly, roedd caniatâi digon o amser i siarad â'r plant cyn y wers ymchwil yn bwysig iawn. Roedd y fframwaith cofnodi yn addas ac roedd y system rhoi rhif i bob plentyn yn

gweithio. Trafodwyd os roeddem am benni rif i blentyn os nad oeddent yn cael ei arsylwi a phenderfynwyd byddwn yn rhoi rhif iddynt fel nad oeddent yn cael ei drin yn wahanol.

Trafodwyd hefyd sicrhau nad oedd gormod o M.P.LI.

Astudiaeth Gwers 2 a dadansoddiad

Yr ail ysgol a gynhaliwyd yr ymchwil ynddo oedd ysgol wledig mewn pentref bach Ne Cymru.

Roedd 15 disgybl yn y dosbarth oedran cymysg o flwyddyn 4-6. Roedd tua 60 o ddisgyblion ar y gofrestr ar hyn o'r bryd. Ceir cymysgedd o iaith y cartref yn Gymraeg ac yn Saesneg yn yr ysgol hon. Mae tua 5 % o blant yn derbyn prydau ysgol am ddim.

Fel y gwelwyd yng nghynllun wers dau (**atodiad 5b**), nod y wers oedd: Creu cerdd synhwyrâu'r Pasg. Cynhaliwyd dau weithgaredd yn ystod y wers. Ar ôl rhoi enghraifft a modelu cerdd gyda nodweddion da, ffocyswyd ar ddisgrifio yng ngweithgaredd un. Y gweithgaredd cyntaf oedd defnyddio'r synhwyrâu i ddisgrifio wy siocled. Roedd y plant wedi ymrwymo yn y dasg ac wedi adeiladu banc o eiriau a disgrifiadau ei hunain i ddefnyddio yn ei cherddi yn yr ail dasg.

Rhoddir M.P.LI wedi ei wahaniaethu iddynt a gofynnwyd iddynt i dangos os oeddent wedi deall trwy'r dull asesu ar gyfer dysgu bodiau a esboniwyd yn flaenorol yng ngwers un.

Nodwyd 14 disgybl eu bod yn deall, nodwyd un disgybl ei fod yn ansicr a ni nodwyd unrhyw ddisgybl nad oeddent yn deall y dasg. Esboniodd yr athrawes eto i'r disgybl oedd yn ansicr.

(Atodiad 1b)

Yn ystod y wers roedd yr athrawes yn ateb ymholiadau am elfennau o'r M.PLI ac yn rhoi enghraifft iddynt. Ar y cyfan roedd y grwpiau uwch yn gweithio'n annibynnol ac yn codi i nôl adnoddau ac i ddefnyddio arddangosfeydd fel cymorth.

Yng nghanol y wers nodwyd eto dealltwriaeth y disgyblion trwy ddefnyddio'r dull bodiau. Yn yr achos yma roedd saith disgybl yn nodi eu bod yn deall, nodwyd wyth disgybl ei fod yn ansicr a

ni nodwyd unrhyw ddisgybl nad oeddent yn deall y dasg. Trafodwyd elfennau ansicr hyn gyda'r dosbarth cyfan, roedd rhai yn ansicr o ffurf y gerdd ac roedd rhai yn cael trafferth am feddwl am ansoddeiriau a chymariaethau. Roedd rhan fwyaf o'r plant ar dasg ond roedd ambell un ddim. Yr un plant oedd yn ansicr oedd ddim ar dasg. Plentyn 10 ac 11 oedd wedi cofnodi'r lleiaf.

Erbyn diwedd y wers cyflawnwyd yr hunanasesiad. Y canlyniadau oedd roedd saith plentyn wedi nodi eu bod wedi cyrraedd o leiaf tair M.P.LI ac wedi dangos tystiolaeth am hyn. Roedd wyth wedi dangos ei fod yn ansicr gan beidio nodi a rhoi tystiolaeth o leiaf tair M.P.LI. Gwelwn dueddiad amlwg yn y data yn y dosbarth hwn. Gwelwn fod y nifer o ddisgyblion sydd yn deall y M.P.LI yn gostwng yn sylweddol yn ystod y wers. Gallwn gymharu hunanasesiadau gydag asesiad yr athro i weld oedd hyn yn wir adlewyrchiad o'i chyrhaeddiad.

Ffig.2

Rhif	Hunan asesiad	Asesiad Athro
1	D	D
2	D	D
3	A	A
4	A	D
5	D	D
6	D	D
7	A	A
8	A	D
9	A	A
10	A	A
11	A	A
12	D	D
13	D	D
15	D	D
16	A	D

Is

Canolig

Uwch

D= Deall A= ansicr H= Heb ddeall

Enghraifft 1b (**atodiad 6b**) yw plentyn 13 o'r grŵp is. Ar ddechrau'r wers nodwyd eu bod wedi deall y M.P.LI ond erbyn canol y wers nodwyd ei fod yn ansicr. Ei ymateb yn ystod y grŵp ffocws i hyn oedd nad oedd yn siŵr yng nghanol y wers os oedd yn mynd i gyflawni nod y wers. O'r hunanasesiad gwelwn ei fod wedi nodi ei fod yn deall ac wedi cyflawni'r M.P.LI. Roedd yr asesiad athro yn cyd-fynd gyda'r hunanasesiad er nad oedd wedi cwblhau'r gerdd roedd nodweddion y M.P.LI i weld yn barod.

Enghraifft 2b (**atodiad 6b**) yw plentyn 5 o'r grŵp canolig. Ar ddechrau, yng nghanol ac yn yr hunan asesiad nodwyd ei fod yn deall y M.P.LI. Roedd asesiad yr athro hefyd yn cydnabod ei lwyddiant yn y dasg. Dangosir hyn fod y plentyn yn barod am yr her nesaf.

Enghraifft 3b (**atodiad 6b**) yw plentyn 15 o'r grŵp uwch. Trwy gydol y wers nodwyd y plentyn ei fod yn deall y M.P.LI a weithiodd yn annibynnol i gyrraedd nod y dasg. Roedd yr hunan asesiad yn adlewyrchu'r ddealltwriaeth a ddangosir yn ystod y wers ac roedd asesiad yr athro yn cyd-fynd yn ogystal. Ymateb y plentyn yn ystod y cyfweiliad grŵp ffocws oedd ei fod wedi defnyddio'r M.P.LI er mwyn cyrraedd nod y dasg. Roedd wedi mwynhau defnyddio'r dull newydd o hunanasesu.

Roedd y wers wedi gweithio'n dda ac roedd yn bosib gweld beth oedd angen targedu er mwyn symud y dysgu yn ei flaen. Roedd ymateb i'r dull hunain asesu allwedd lliw yn gadarnhaol iawn gyda'r ddau ddosbarth. (**atodiad 3b**)

Roedd esbonio a chynnal yr ymchwil o fewn sesiwn un awr yn her a byddwn yn awgrymu gwneud mwy nag un sesiwn neu sesiwn hirach er mwyn casglu fwy a data a chaniatâi digon o amser i'r disgyblion cwblhau'r dasg.

Roeddwn yn hapus gyda'r data a chasglom ond gallwn fod wedi addasu'r fframwaith arsylwi er mwyn cofnodi ymateb disgyblion i agweddau eraill o'r wers megis os oeddent ar dasg neu sawl gwaith gofynnwyd cwestiwn am y M.P.LI.

Roeddwn wedi darganfod sawl peth ynglŷn ag hunain asesiad ac asesu ar gyfer dysgu yn ystod yr ymchwil. Er nad yw'n bosib cyffredinol roedd yn bosib gweld ymateb y ddau ddosbarth i'r dechneg newydd. Y canfyddiad cyntaf gallwn nodi yw bod y ddau ddosbarth wedi mwynhau defnyddio'r dull allwedd lliw am ystod o resymau. Roedd rhai yn cydnabod ei fod gallu gweld os oeddent wedi llwyddo yn y dasg, roedd eraill yn nodi ei fod yn dda i weld beth oedd angen i wella. Dengys hyn bod y disgyblion yn dechrau ar ei daith metawybyddiaeth ac yn dechrau i ddatblygu'r sgiliau meddwl a nodwyd yn y fframwaith sgiliau (Llywodraeth Cymru, 2010). Ni welsom y sgiliau meddwl uwch ar y cyfan ond mae'n bosib oherwydd ni roddwyd cyfle i'r disgyblion dangos y rhain yn sgil y dasg.

Yr ail ganfyddiad gwelwn yw bod wir angen hyfforddiant ar ddefnyddio'r sgiliau meddwl yma fel y nodwyd gan y Llywodraeth Cymru (2010:2) Rhaid modelu i'r disgyblion sut i hunanasesu, awgryma'r canlyniadau, yn enwedig gyda'r dosbarth cyntaf, nad ydynt yn gyfarwydd a gwirio yn ôl i'r M.P.LI a'i ddefnyddio'n gyson wrth weithio. I rai, er bod y M.P.LI i gael o'i flaen, nad oeddent yn edrych arno rhwng y cyflwyniad a diwedd y wers felly nad oeddent yn gweld gwerth y strategaeth.

Cryfderau'r dull hunanasesu oedd fe ddangosir data nad oedd wedi cael ei gasglu o'r blaen. Roedd yn bosib gweld y disgyblion oedd wedi cyrraedd nod y wers ond nad oeddent y llwyr deall beth oedd rhai o'r elfennau'n M.P.LI yn ei olygu. Trwy gysylltu'r M.P.LL a'r gwaith gwelwn ddealltwriaeth fwy cryf o'r elfennau.

Un o wallau'r dull oedd roedd angen pennu M.P.LI yn flaenorol. Nid oedd yn bosib cynllunio rhai fel dosbarth oherwydd roedd yr athro hefyd yn ei ddefnyddio er mwyn mesur llwyddiant y disgyblion a chadw'r data'n gyson. Wrth edrych ar waith Wiliam fyddai'n bosib codi safon yr asesu ar gyfer dysgu i'r lefel nesaf.

Gwall arall oedd oherwydd roedd y wers yn un ar ei phen ei hunain nid oedd yn bosib dilyn ymlaen gyda'r ffordd ymlaen. Efallai byddai'n bosib trosglwyddo canlyniadau i'r athro dosbarth er mwyn ei ddefnyddio yn ei arfer ei hunain.

Ar y cyfan oherwydd sgil yr ymchwil nid yw'r data yn ddibynadwy. Mae barn y plant wedi ei tueddi yn naturiol er mwyn ein plesio ni fel athrawon ac felly mae'n adnodd darganfod gwir farn y disgyblion. Yn yr un modd efallai nad oedd y plant yn ymddwyn yn arferol oherwydd roedd oedolyn arall yn y dosbarth. Yn ogystal â hyn wrth arsylwi a chofnodi nid oedd yn bosib casglu pob darn o ddata oedd yn digwydd yn ystod y gwersi. Un ffordd o wella hyn byddai mireinio'r dull arsylwi trwy recordio'r wers fel bod yn bosib edrych yn ôl yn llythrennol ar y wers fel partneriaid ymchwil.

Nid oedd y dull casglu data yn ddilys iawn oherwydd dim ond dwy wers cynhaliwyd. Er mwyn gwneud yn fwy dilys hoffem gynnal cyfres o wersi o fewn mwy o ysgolion er mwyn casglu fwy o ddata mewn ffordd feintiol.

Wrth symud ymlaen fel athro byddaf yn ystyried yn ddyfnach fy nefnydd o ddulliau hunain asesu a gwneud yn siŵr fy mod i'n modelu a hyfforddi'r disgyblion i ddatblygu ei sgiliau meddwl nhw yn ogystal â'i defnyddio fel rhan o asesiad ffurfiannol.

Wrth edrych ar argymhellion wrth ystyried cynnal ymchwil debyg byddaf yn sicrhau cynnal fwy o drafodaeth gyda fy mhartner ymchwil am ddisgwyliadau, y drefn arferol o fewn y dosbarth a'r newidiadau bydd y wers ymchwil yn gwneud i'r drefn arferol.

Bydd hyn yn fy helpu i gymharu'r sefyllfa arferol gyda'r sefyllfa newydd. Fe ellir wedyn esbonio yn ddyfnach effaith yr ymchwil ar y dosbarth yn benodol. Os cynhelir yr ymchwil eto hoffwn gynnal sesiwn arsylwi gyda'r drefn arferol cyn cyflwyno'r elfen newydd.

Felly wrth i gwricwlwm Donaldson nesáu, bydd dod yn gyfarwydd â dulliau sydd yn ysgogi dysgwyr annibynnol yn dod yn bwysicach. Er mwyn annog dysgwyr annibynnol rhaid hyfforddi nhw i feddwl am ddysgu eu hunain trwy hunan werthusiad er mwyn iddynt chwilio am y camau nesaf.

Cyfeiriadau

Bell, J. (2010). *Doing Your Research Project: A guide for first time researchers in Education and Social Science* (2nd ed.) Buckingham: OUP.

BERA (2011). *Revised Ethical Guidelines for Educational Research*. British Educational Research Association. UK. (<http://www.bera.ac.uk/publications>)

Donaldson, G. (2015) *Successful Futures: Independent Review of Curriculum and Assessment Arrangements in Wales* Cardiff: Welsh Government

Dudley, P. (2014). *Lesson Study: Professional learning for our time*. London: Routledge.

Baumfield, V., Hall, E., Wall, K. (2012) *Action Research: Learning through practitioner enquiry* (2^{il} arg) Llundain: cyhoeddiadau SAGE

Bell, J. (2010). *Doing Your Research Project: A guide for first time researchers in Education and Social Science* (2^{il} arg.). Buckingham: OUP.

Denscombe, M. (2010). *The Good Research Guide for small-scale social research projects* (4^{ydd} arg) Buckingham: OUP.

Grigg, R. (2010). *Becoming an outstanding primary school teacher* Harlow: Pearson Education

Hansen, A. (Gol) (2012) *Reflective Learning and Teaching in Primary Schools*. Llundain: SAGE

Hattie, J. (2011). *Visible Learning: Maximizing Impact on Learning*. Llundain: Routledge.

Lewis, C. C., & Hurd, J. (2011). *Lesson Study Step by Step: How teacher learner communities improve instruction*. Llundain: Heinemann Educational Books.

Norwich, B., & Jones, J. (Gol.). (2014). *Lesson Study: Making a difference to teaching pupils with learning difficulties*. Llundain: Bloomsbury Academic.

Pollard, A. (2008) *Reflective Teaching: Evidence informed classroom* (3^{ydd} arg) Llundain: Continuum.

W. Schneider, *The Development of Metacognitive Knowledge in Children and Adolescents: Major Trends and Implications for Education: Mind, Brain, and Education*, 2008, Vol.2(3), p.114-121

Gwefannau:

Black, P, & Wiliam.D., *Iside the black box* November 6, 2001 BERA

<http://weaeducation.typepad.co.uk/files/blackbox-1.pdf> [cyrchwyd ar 16/04/18]

Llywodraeth Cynulliad Cymru (2008) *Arsylwi ar blant*

<http://learning.gov.wales/docs/learningwales/publications/140828-observing-children-cy.pdf>

Llywodraeth Cynulliad Cymru (2008) *Fframwaith sgiliau ar gyfer dysgwyr 3 i 19 oed yng*

Nghymru http://dera.ioe.ac.uk/11297/2/SKILLS_FRAMEWORK_2007_Welsh.pdf%3Fflang%3Dcy

Llywodraeth Cynulliad Cymru (2010) *Pam y mae angen datblygu meddwl ac asesu ar gyfer dysgu yn yr ystafell ddosbarth?*

<http://learning.gov.wales/docs/learningwales/publications/130426-why-develop-cy.pdf>

Llywodraeth Cynulliad Cymru (2010) - Sut i ddatblygu meddwl ac asesu ar gyfer dysgu yn yr ystafell cysylltiedig ddosbarth?
<http://learning.gov.wales/docs/learningwales/publications/130429how-to-develop-thinking-cy.pdf>

Reflection models and frameworks

https://moodle.uwtsd.ac.uk/pluginfile.php/133369/mod_resource/content/1/Reflection%20models%20and%20frameworks..pdf

Rhestr o atodiadau

Atodiad 1a- fframwaith arsylwad gwers 1

Atodiad 1b – fframwaith arsylwad gwers 2

Atodiad 2- cwestiynnau'r grwp ffocws

Atodiad 3a – BWA gwers 1

Atodiad 3b- BWA gwers 2

Atodiad 4 – y cyfnod olrhain

Atodiad 5a – cynllun wers gwers 1

Atodiad 5b- cynllun wers gwers 2

Atodiad 6a- engrhaifft 1a, 2a, a 3a o waith y disgyblion o wers 1

Atodiad 6b – engrhaifft 1b, 2b a 3b o waith y disgyblion o wers 2

Atodiad 1a- fframwaith arsylwad gwrs 1

Enw'r athrawes: Miss Ruth Bennett

Dyddiad: 27/03/2018

Nifer o ddiagyblion: 14

Oedran: GL 5

Nod y wers: CREU CERDD ACROSTIG

Meini Prawf Lwyddiant: Defnyddio priflythrennau, ansoddeiriau, cynhyrddir, idiomau cyfngennau.

Dull	Amser: 18:45 ar ôl cyflwyniad	Amser: 1:35	Amser: Daudd ywys ymaith i:	Amser:
	Bodlau	Bodlau	MPLI	
Plentyn 1	D	D	D	
Plentyn 2	A	D	D	
Plentyn 3	A	~~A~~ D	A	
Plentyn 4	D	D	A	
Plentyn 5	D	~~B~~ A	D	Niddi dauddidam niddi dauddidam
Plentyn 6	D	D	D	
Plentyn 7	D	D	A	
Plentyn 8	A	D	A	
Plentyn 9	D	D	D	
Plentyn 10	D	D	D	
Plentyn 11	D	D	A	
Plentyn 12	D	D	D	
Plentyn 13	D	D	D	
Plentyn 14	D	D	A	
Plentyn 15				

Allwedd: Deall - D

Ansicr - A

Heb ddeall - H

Atodiad 1b – fframwaith arsylwad gwers 2

Enw'r athrawes: Miss Chloe Williams

Dyddiad: 29/03/18

Nifer o ddisgyblion: 16

Oedran: B1.5

Nod y wers: Ysgrifennu Cerdd Synhyrau
 - Traed i'n Synhyrau yn mhob pennill - Cynharfaethau
 - defnyddio ansoddeiriau - idiomau
 - Cylfwrdd - personoliad

Meini Prawf Llwyddiant:

	Amser: 11:15	Amser:	Amser:	Amser:
Dull	Bodiau	Bodiau	Dull addwedd lliw	
Plentyn 1	D	D	D	
Plentyn 2	D	D	D	
Plentyn 3	D	A	A	
Plentyn 4	D	D	A	
Plentyn 5	D	D	D	
Plentyn 6	D	D	D	
Plentyn 7	D	A	A	
Plentyn 8	D	A	A	
Plentyn 9	D	A	A	
Plentyn 10	A	A	A	
Plentyn 11	D	A	A	
Plentyn 12	D	D	D	
Plentyn 13	D	A	D	
Plentyn 14				
Plentyn 15	D	D	D	
Plentyn 16	D	A	A	
Plentyn 17				
Plentyn 18				
Plentyn 19				
Plentyn 20				

Allwedd: Deall – D

Ansicr- A

Heb ddeall – H

Sylwadau cyffredinol

Bodian 11:15

Plentyn 10 yn arhifir ohermydd mae'n meddwl nid
yw'r dasg yn deg.

Tasgl - Syrhuysrau
Pawb wedi ymrymo yn y dasg.

plentyn 11 11:49

'Sai'n deall' - athro yn ymrothngo - trwyd y

M.P.LI - tyrru sylw at y gwaith Tasg 1 grŵp
glas.

Atodiad 2- cwestiynnau'r grwp ffocws

Oeddech chi wedi deall y meini prawf llwyddiant ar ddechrau'r wers?

Oeddech chi wedi deall y meini prawf llwyddiant yng nghanol y wers?

Oeddech chi wedi deall y meini prawf llwyddiant erbyn diwedd y wers?

Ydych chi yn meddwl eich bod chi wedi cyrraedd nod y wers? Sut ydych chi'n gwybod?

Oedd y meini prawf llwyddiant wedi helpu chi i gyrraedd nod y wers? Esboniwch pam.

Sut ydych chi yn hunan asesu yn y dosbarth fel arfer?

Sut oeddech chi yn teimlo am y ddull o hunan asesu defnyddion ni heddiw? Pa ddull sydd well gennych chi a pham?

Sut ydych chi yn meddwl allwn ni wella y ffordd rydyn ni yn gwneud y meini prawf llwyddiant?

Oes yna unrhyw beth rydych chi am drafod am y wers heddiw?

Model Beirniadau Wedi Adfyfrio (BWA)

Dyddiad: 27/03/18

Digwyddiad critigol (Ffocws): Hunain asesu

Profiad	
Teimladau Beth yw eich teimladau ynghylch y profiad?	Fe wnaeth y plant ymateb yn dda l’r wers yn gyffredinol ac roeddent yn ymrwymedig a’r dysgu. Roeddent yn deall pwrpas y wers ymchwil. Roedd lefel y gwaith yn addas iddynt er fy mod yn dychwelyd atynt ar or cyfnod ac nid oedd siawns gwneud gwaith oedd yn arwain tuag at y wers yma. Roedd y cyflwyniad wedi mynd ymlaen yn rhy hir oherwydd roedd rhaid esbonio oblygiadau’r wers ymchwil yn ogystal a chyflwyno elfannau cerdd acrostig.
Cofio a Deall Allwch chi restru’r agweddau ar y profiad dysgu a aeth yn dda? Pa elfennau o’r profiad dysgu oedd yn siomedig?	Roedd y M.P.LI wedi ei wahaniaethu dair ffordd ac roedd gan pob plentyn copi bersonol o’r M.P.LI. Trafodais y M.P.LI ar ddechrau’r wers ac yna gofynais iddynt hunain asesu I weld dealldwriaeth nhw o’r M.P.LI gan ddefnyddio’r dull bodiau. Esboniais eto l’r rhai oedd ddim yn siwr. Yng nghanol y wers gofynais i am weld bodiau eto I weld os oeddent wedi cyflawni rhai o ofynion y M.P.LI. Yn olaf gofynais iddynt defnyddio’r dull lliwio M.P.LI er mwyn werthuso eu gwaith. Nid oedd nifer ohonynt wedi cysylltu eu lwyddiant a cyrhaeddiad nod y wers gyda’r camau’r M.P.LI. Nid oedd nifer o’r disgyblion wedi cwblhau’r gerdd.
Gwerthuso a dadansoddi Beth fyddwch chi’n cadw’r un fath i sicrhau dysgu ac addysgu effeithiol yn y dyfodol? Beth oedd achos yr elfen siomedig bwysicaf?	Byddwn l’n cwtogi ar yr esboniad o’r gwaith ymchwil. Byddwn yn rhoi teitl fwy penodol l’r gerdd l’r grwp is a’r grwp canolig oherwydd roedd hyn yn heriol iddynt. Byddwn yn pwysleisio bod edrych a defnyddio’r M.P.LI trwy gydol y wers yn mynd I helpu nhw I gyraedd nod y wers. Byddaf yn yn gwneud y dasg dros dwy sesiwn er mwyn sicrhau digon o waith trafod er mwyn cynhyrchu syniadau cyn ysgrifennu. Roedd y disgyblion yn hoff iawn o’r dull newydd o hunain asesu ac roeddent wedi ymateb yn dda iddo.
Casgliadau a chymhau gweithredu Beth yw eich atebion posibl i’r materion siomedig a nodwyd? Beth ydych yn mynd i’w wneud nesaf?	Byddaf yn cymharu’r ymatebion hunain asesu gyda fy asesiadau fel athro. Fe fydda I a fy mhartner ymchwil yn trafod yr elfennau gallwn newid megis hyd y cyflwyniad a’r esboniad o’r gwith ymchwil er mwyn caniatai fwy o amser l’r addysgu a’r dysgu digwydd. Byddaf yn defnyddio’r casgliadau ar effeithiolrwydd y dulliau hunain asesu wrth I mi baratoi ar gyfer fy PAP terfynnol.
Y profiad newydd	

Model Beirniadau Wedi Adfyfyrio (BWA)

Dyddiad/Date: 29/03/2018

Digwyddiad critigol (Ffocws)/Critical incident (fous): astudiaeth gwers

Profiad/ Experience	
Teimladau/ Feelings Beth yw eich teimladau ynghylch y profiad? <i>What are your feelings regarding the experience?</i>	Teimlais yn ansicr am y wers ar y cyfan i ddechrau gan nad oeddwn i wedi bod yn yr ysgol am gyfnod. Ar ddiwedd y wers teimlais yn falch am sut oedd y plant wedi ymateb a'r gwaith roden nhw wedi gwneud ond, hoffwn i wedi cael fwy o amser i orffen y wers.
Cofio a Deall/ Remember and Understand Allwch chi restru'r agweddau ar y profiad dysgu a aeth yn dda? <i>Can you list the aspects of the learning experience that went well?</i> Pa elfennau o'r profiad dysgu oedd yn siomedig? <i>What were the elements of the learning experience that were disappointing?</i>	Teimlais yn ansicr am faint o waith ar gerddi roedden nhw wedi cael yn flaenorol ond roedd y plant wedi ymateb yn dda iawn i'r dasg ar y cyfan ac yn deall termau cerdd yn dda. Ar ôl esbonio'r pethau moesegol a chael caniatâd y plant, doedd yna ddim digon o amser i'r plant orffen y dasg. O ganlyniad i hyn nad oedd rhan fwyaf o'r plant yn medru cwblhau'r hunan asesiad yn ddigon effeithiol. O achos hyn doeddwn i ddim yn gwybod os oedd y plant ddim wedi cynnwys pob peth yn y meini prawf llwyddiant achos nad oeddwn yn deall neu achos doedd yna ddim digon o amser.
Gwerthuso a dadansoddi/ Evaluate and analyse Beth fyddwch chi'n cadw'r un fath i sicrhau dysgu ac addysgu effeithiol yn y dyfodol? <i>What will you keep the same to ensure effective teaching and learning in the future?</i> Beth oedd achos yr elfen siomedig bwysicaf? <i>What was the cause of the most important disappointing element?</i>	Creais i daflennu bach yn esbonio geiriau allwedd er mwyn rhoi ar y bwrdd gwyn fel bod y plant yn medru adnewyddu'r eirfa ar ben eu hunain yn lle gofyn, byddaf yn gwneud hwn eto achos roedd e wedi arbed llwyth o amser. Cymerodd lawer o amser i fynd trwy'r sgript am y wers astudiaeth ac i ateb cwestiynau'r plant felly nad oedd yna digon o amser i orffen y gerddi.
Casgliadau a chymau gweithredu/ Conclusions and actions Beth yw eich atebion posibl i'r materion siomedig a nodwyd? <i>What are your possible solutions to the disappointing issues identified?</i> Beth ydych yn mynd i'w wneud nesaf? <i>What will you do next?</i>	Oherwydd pwrpas y wers roedd rhaid i fi esbonio'r pethau moesegol i'r plant ac i gael nhw i ofyn unrhyw gwestiynau oedd ganddyn nhw. Hefyd roedd rhaid cael caniatâd y plant cyn dechrau felly nad oedd yna llawer galla i wedi gwneud er mwyn gwneud yn siŵr bod y plant wedi gorffen.
Y profiad newydd / Transformed experience	

Atodiad 4 – y cyfnod olrhain

 Canolfan Addysg Athrawon De-Orllewin Cymru The South West Wales Centre of Teacher Education		C11A	Pwnc/Maes Dysgu:	Cymraeg
			Enw'r Hyfforddai:	Ruth Bennett
			Dosbarth/Oed y Dysgwy:	Blwyddyn 5
			Rhif y Sesiwn:	210318_3
			Nod Dysgu:	Creu cerdd acrostig
Cofnod Olrhain		C	0	G
Enw'r disgybl	COG	Sylwadau		
Plentyn 1		Angen cymorth pellach		
Plentyn 2		Llwyddai rhan fwyaf o'r dosbarth cyraedd y M.P.LI- ysgrifen glwm, priflythyren ar ddechrau pob llinell a defnyddio ansoddeiriau. Nodwyd eu fod wedi llwyddo os roeddent wedi dangos o leifaf tair elfen ac yn gyfredinol wedi deall a chyflwyno cyflwyno cerdd acrostig. Roedd rhai yn ansicir o'r dyfeisiau iaith fel cyflythrennu, cymhariaethau ac idiomaau ar roedd yn cael traferth cynnwys rhain yn eu gwaith. Ar y cyfan roedd angen fwy o anogaeth ar bob grwp i ddefnyddio geirfa mwy mentrus.		
Plentyn 3				
Plentyn 4				
Plentyn 5				
Plentyn 6				
Plentyn 7				
Plentyn 8				
Plentyn 9				
Plentyn 10				
Plentyn 11				
Plentyn 12				
Plentyn 13		Ymyriadau		
Plentyn 14		Er mwyn symyd ymlaen byddaf yn ail ymweld a rhai ddyfeisiadau iethyddol er mwyn sicrhau gwir ddealldwriaeth. Byddai dasg darllen ac adnabod y ddyfeisiau hyn yn cymorth iddynt. Yn ogystal a hyn mae angen fwy o waith ar sgiliau geiriadur a thesawrws.		
0				
0				

 Canolfan Addysg Athrawon De-Orllewin Cymru The South West Wales Centre of Teacher Education				1B	
Cynllun Sesiwn – Cyfnod Allweddol 2					
Enw'r hyfforddai:		Ruth Bennett		Cyfeirnod Sesiwn: 270318_3	
Targed(au) personol o ran SAC: Modelu geirfa a lliwio iaith					
Grŵp blwyddyn: 5		Nifer y dysgwyr: 14		ADY(ALN): -	
Oedolion ychwanegol:		Partner ymchwil yn arsylwi – ddim yn cymryd rhan yn y wers			
Nod(au) dysgu: Ysgrifennu cerdd acrostig am Trimsaran			Meini prawf llwyddiant: • Dechrau pob llinell gyda prif lythyren • Defnyddio ansoddeiriau • Defnyddio cymhariaethau • Defnyddio idiomau • Llawysgrifen glwm • Cyflythrennu		
Cysylltiadau â dysgu blaenorol: Ysgrifennu creadigol ar thema'r hanner tymor sef 'Ddrachdau'.					
Ymdriniaeth o'r cwricwlwm (ystod, sgiliau) Ystod: Ysgrifennu barddonol sy'n defnyddio delweddu a dyfeisiau barddonol, e.e. odlau a ffurf Sgil: Llinyn- Ysgrifennu: Elfen -Ysgrifennu'n gywir: Agwedd- iaith: dewis a defnyddio ystod eang o eirfa ddychmygus a mentrus gyda chywirdeb cynyddol.					
Llythrennedd(FFLIRh)			Rhifedd(FLIRh)		
FFCD		Meddwl Dechrau gwerthuso deilliannau yn erbyn meini prawf llwyddiant		ADCDF	
				YCC	
Geirfa Allweddol(Cymraeg/Saesneg): Cerdd Acrostig, ansoddair, cymhariaeth, cyflythrennu					
Amser	Gweithgareddau, trefnu a rheoli'r sesiwn			Cwestiynau allweddol / Asesu ar gyfer dysgu	
15 munud	Cyflwyniad 5 munud - Cyflwyno pwrpas y wers ymchwil gan ddefnyddio'r esboniad sydd wedi ei cytuno gan y bwrdd moeseg. - Dosbarthu slip papur cydsyniad i pob plentyn-esbonio'r telerau a sicrhau bod pawb yn ei ddeall. - Casglu a rhoi i'm partner ymchwil i wirio cyn gwneud cofnodion arsylwi ar y plant. 10 munud - Cyflwyno N.Y.W - Cerdd acrostig. - Dangos enghraifft o gerdd iddynt – trafod elfennau da/gwael a beth sy'n gallu cael ei wella. - Cyflwyno elfennau cerdd acrostig gan ddefnyddio pwerbwynt – ansoddeiriau, cymhariaethau, cyflythrennu - Trafod M.P.LI – bodiau (ail esbonio i'r rhai sydd yn ansicir)			Ffyn loli i ddewis disgyblion i ateb ar hap. Paru a rhannu Bodiau i ddangos dealldwiaeth o'r N.Y.W a'r M.P.LI Cwestiynau allweddol: Beth sy's dda am y gerdd? Ydych chi'n gallu gweld ansoddair yn y gerdd? Oes idiom yn y gerdd? Ble mae'r cyflythrennu? Pa idiomau ydych chi'n gwybod? Beth sy'n gallu helpu ni i gyfoethogi ein iaith?	
	40 munud	Prif weithgareddau G1- Ansoddeiriau – gwaith par			

	- Trafod a defnyddio'r byrddau gwyn i rhestri ansoddeiriau am yr ysgol a'r pentref ac yna rhannu gyda'r dosbarth G2- Ysgrifennu cerdd acrostig -unigol Pob disgybl i ddewis teitl yn unigol ac ysgrifennu cerdd acrostig am yr ysgol neu'r pentref. Is – M.P.Ll yn ffocusu ar ansoddeiriau a chyflythrennu-gwahaniaethau deunyddiau concrit – mat ansoddeiriau Canolig – M.P.Ll yn cynnwys cymhariaeth hefyd – annog defnyddio geiriaduron er mwyn bod yn fwy mentrus gyda geirfa. Uwch - M.P.Ll yn cynnwys idiom a chymhariaeth hefyd – annog defnydd o thesawrws i gyfoethogi geirfa.	Ydych chi wedi defnyddio'r M.P.Ll i helpu chi? Beth sydd angen i chi gwneud nesaf er mwyn cyraedd nod y wers?
5 munud	Diwedd glo Plant i ddarllen eu gwaith a defnyddio'r dull hunain asesu newydd sef lliwio'r M.P.Ll i hunain werthuso.	

Canolfan Addysg Athrawon De-Orllewin Cymru The South West Wales Centre of Teacher Education		1B	
Cynllun Sesiwn – Cyfnod Allweddol 2			
<u>Enw'r hyfforddai:</u> Chloe Williams		<u>Cyfeirnod Sesiwn:</u> Astudiaeth gwers	
<u>Targed(au) personol o ran SAC:</u>			
<u>Grŵp blwyddyn:</u> 5 a 6	<u>Nifer y dysgwyr:</u> 17	<u>ADY(ALN):</u>	
<u>Oedolion ychwanegol:</u> Miss Bennett (partner ymchwil)		a Mr Bowen (athro BI 5a 6)	
<u>Nod(au) dysgu:</u> I greu cerdd synhwyrâu		<u>Meini prawf llwyddiant:</u> I ddefnyddio: Geiriau gwych Tripledi / rheol o 3 Cyflythrennu Cymariaethau Idiomau Personoliad	
<u>Cysylltiadau â dysgu blaenorol:</u> Wedi gwneud gwaith ar gerddi llynedd			
<u>Ymdriniaeth o'r cwricwlwm (ystod, sgiliau)</u> <u>Ysgrifennu</u> Defnyddio ystod eang o ysgogiadau a symbyliadau gan gynnwys testunau ysgrifenedig a deinamig, e.e. storïau, llyfrau lluniau, delweddau, cerddi, profiadau, ffilmiau, paentiadau, cerddoriaeth Defnyddio geirfa amrywiol a phriodol, gan gynnwys geiriau ac ymadroddion pwnc benodol (BL6)			
<u>Llythrennedd(FfLIRh)</u>		<u>Rhifedd(FfLIRh)</u>	
<u>FfCD</u>	<u>Meddwl</u>	<u>ADCDF</u>	<u>YCC</u>
<u>Geirfa Allweddol(Cymraeg/Saesneg):</u>			
Amser	Gweithgareddau, trefnu a rheoli'r sesiwn	Cwestiynau allweddol / Asesu ar gyfer dysgu	
15 munud	Cyflwyniad	<u>Cwestiynau allweddol</u> Pwy sy'n gallu rhoi engraifft o: Odli Cymariaeth Cyflythrennu Idiom Personoliad Tripled / rheol o 3 Oes rhaid odli wrth greu cerdd?	
	Mynd trwy bethau moesegol, darllen y sgript a chael y plant i ddarllen ac arwyddo'r ffurflenni caniatâd. Plant i ddarllen fy ngherdd sydd ar y bwrdd gwyn ac i drafod mewn partneriaid beth maent yn sylweddoli am fy ngherdd ac i ysgrifennu ar fyrddau gwyn. Byddaf yn esbonio bydden nhw yn ysgrifennu cerdd synhwyrâu am Basg gan ddefnyddio wyau siocled i'w helpu. Bydd rhaid iddyn nhw wneud 1 pennill ar gyfer pob synnwyr gan ddefnyddio'r wy. Byddaf yn gofyn y plant i ddangos eu bodiau er mwyn gweld pwy sydd yn deall y dasg.		

		Sut allwn ni rhoi persololiad i wy siolced?
30 munud	Prif weithgareddau	
	Rhoi mas yr wyau siocled a rhoi amseru ar y bwrdd gwyn. Bydd gan y plant 30 eiliad i edrych ar yr wy ac i lenwi'r bocs 'edrych' ar eu taflenni synhwyrâu mewn partneriaid. Yna, bydd y plant yn teimlo'r wy a bydd ganddyn nhw 30 eiliad i wneud yr un peth cyn arogl, blasu a chlywed. Bydd gan y plant 5 bocs llawn ansoddeiriau yn barod i ysgrifennu eu gerddi yn annibynnol. Hanner ffordd trwy'r wers byddaf yn stopio'r plant ac yn gofyn pwy sydd wedi llwyddo i gynnwys 1, 2, 3 neu mwy o'r pethau yn y MPLI ac yn atgoffa nhw bod eisiau dechrau cynnwys nhw os nad ydynt wedi yn barod.	Sut mae pasg yn gwneud i chi deimlo? <u>Asesu ar gyfer dysgu</u> Bodiau Partneriad parablu
15 munud	Diweddsglo	Meini prawf llwyddiant allwedd liw
	Dangos fy ngherdd a'r hunan asesiad er mwyn esbonio sut ydw i eisiau iddyn nhw i ymateb i'r MPLI. Plant yn gorfod mynd trwy'r MPLI a lliwio'r bocsys ar bwys yn wahanol lliwiau, edrych trwy eu gwaith er mwyn darganfod tystiolaeth o bob darn a thanlinellu'r dystiolaeth yn yr un lliw. Byddaf yn cael cyfweiliad gyda thri phlentyn.	Byrddau gwyn

Enghraifft 1a

N.Y.W: Ysgrifennu cerdd acrostig am Trimsaran

M.P.LI:

- Dechrau pob llinell gyda prif lythyren
- Defnyddio ansoddeiriau
- Llawysgrifen glwm ✓
- Cyflythrennu ✓

Trimsaran

Trimsaran Tactus

Rindw i yn byw yn Trimsaran

Tactus

Montau yw ein agwedd ni

Sharad gyda fy Frindiaid

Amryliu ydych chi ysgol nauydd

Rodd pawb yn hapus

Aldderchag

Nertler ydych chi

N.Y.W: Ysgrifennu cerdd acrostig am Trimsaran

M.P.LI:

- Dechrau pob llinell gyda prif lythyren
- Defnyddio ansoddeiriau
- Defnyddio cymhariaethau
- Llawysgrifen glwm
- Cyflythrennu

Du Sgw Siatad guntaleg
Ddgel un yr ydrol
I dda dda dda dda
Ond dda dda dda dda
Gwibithio dda dda dda
Ei'n Gwibithio dda dda
Llaw y dda dda dda

N.Y.W: Ysgrifennu cerdd acrostig am Trimsaran

M.P.LI:

- Dechrau pob llinell gyda prif lythyren
- Defnyddio ansoddeiriau
- Defnyddio cymhariaethau
- Defnyddio idiomau
- Llawysgrifen glwm
- Cyflythrennu

Tai hyfryd llwyrdd fet ennas
 Robin coch ar y y coed brown fet mawl
 Faith lorbennig
 Mues eang gwydd fet afal
 Sefydlog iawn yn trimsaran
 Adar yn hedron yn y cysgod glas fet y môr
 Rhai tai yn enghreifftu fet castell
 A
 M

Atodiad 6b – enghraifft 1b, 2b a 3b o waith y disgybion o wers 2

Enghraifft 1b

Nod: Ysgrifennu cerdd synhwyrdd	Hunan asesiad
Defnyddio geiriau gwy (defnyddio thesawrws)	
Defnyddio rheol o 3 / tripledi	
Defnyddio cyflythrennu	
Her: Defnyddio cymariaethau	

Mae pasg yn dod dwi gallu ei weld
 Mae wydd yn porffwr a binc gada spotiau ac yn bod
 ac yn ^{yn} fel traen yn fel pel-rugby
 Dwi'n gallu aroglu.
 Mae'r lly yn oer ac yn ysgrifn
 hefyd mae'r wey (ym) yn meddal
 crwn ac melting

Nod: Ysgrifennu cerdd synhwyrdd	Hunan asesiad
Defnyddio rheol o 3 / tripledi	
Defnyddio cyflythrennu	
Defnyddio cymariaethau	
Her: Defnyddio idiomau	

Wg bitw

Mae gen i wy siocled yn fy law,
 Rwy'n gweld y Siap cwrn, crenabils yn rolis ar fy law,
 Datism brosur ar y wy fel ~~to~~ llin bar,
 Ond mae rhaid aros i'w bwyta.

Mae gen i wy ~~Siocled~~ ^{Siocled} fy law,
 Wg Syn llyfn ~~ac yn~~ ^{ac yn} torkli yn fy law,
 Meddyfio Siubr bydd e yn aroglu,
 Ond mae rhaid aros i'w bwyta.

Mae gen i wy siocled yn fy law,
 Aroglu Siocled ~~brosur~~ ^{blawr}
 Rwy'n gobeithio bydd e yn coeli fy galon pan rwy'n ei bwyta
 Ond mae rhaid aros i'w bwyta.

Mae gen i wy siocled yn fy law,
 rwy'n rhai yn wy yn fy ceg ac yn ei blawr,
 Mae'n blawr ~~mor~~ ^{mor} ~~neis~~ ^{neis} ~~siocled~~,
 Ond mae rhaid aros i'w bwyta.

Or diwedd mae haul i mi ei bwyta,
 Rwy'n dymed creisio yn fy ngeg,
 Mae bron a fynd,
 Mae wedi mynd.

Nod: Ysgrifennu cerdd synhwyrdd	Hunan asesiad
Defnyddio cymariaethau	
Defnyddio idiomaau	
Defnyddio geiriau gwych	
Her: Defnyddio personoliad	

Y P. Bsg.

Mae pasg yn dod dwi'n gallu ei well,
 Wy beth spatio amgylch i fy,
 (Bwtur) Wen ogy glust i glust ych i,
 (Ae pasg yn e) Ond mae rhaid i mi aros,

Mae pasg yn dod dwi'n gallu ei teimlo,
 Mor esmuyth a ysgaf a gwynnes,
 Hefyd (H) mor oer a phlws,
 Ond mae rhaid i mi aros,

Mae pasg yn dod dwi'n gallu ei arogl,
 Gorfodeddus Arogl yn gorfodeddus,
 Hefys yn arogl yn melys,
 Ond mae rhaid i mi aros,